

POSTANOWIENIE

Dnia 15 stycznia 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Antoni Bojańczyk

w sprawie **M.W.**

skazanego z art. 280 § 1 k.k.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej

na posiedzeniu bez udziału stron w dniu 15 stycznia 2026 r.

wniosku prokuratora o wyłączenie (wykluczenie) sędziego od udziału w sprawie kasacyjnej o sygn. akt III KK 422/25 na podstawie art. 42 § 1 i 4 k.p.k. *a contrario* w zw. z art. 41 § 1 k.p.k. oraz art. 41 § 2 k.p.k. *per analogiam*

p o s t a n o w i ł:

wniosek pozostawić bez rozpoznania.

[WB]

UZASADNIENIE

W dniu 13 stycznia 2026 r. prokurator Prokuratury Okręgowej del. do Prokuratury Krajowej na podstawie art. 3 § 1 pkt 1 i 3 oraz art. 5 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. Prawo o prokuraturze (Dz.U z 2024 r., poz. 390 ze zm.) oraz art. 42 § 1 i art. 45 § 1 k.p.k. i *per analogiam* art. 40 § 1 pkt 1 i art. 41 § 1 k.p.k. – przez wzgląd na ochronę praworządności, praw obywateli i interesu społecznego – wystąpił do Sądu Najwyższego z wnioskiem o wyłączenie (wykluczenie) od rozpoznawania sprawy III KK 422/25 sędziego SN A.B. (sprawozdawcy), wskazując, że jego udział w składzie orzekającym powoduje, że skład ten nie spełnia wymogów sądu ustanowionego ustawą, bezstronnego i niezawisłego - określonych w art. 19 ust. 1 akapit drugi Traktatu o Unii Europejskiej, art. 47 Karty Praw Podstawowych UE w zw. z art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i

podstawowych wolności sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., zmienionej następnie protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełnionej protokołem nr 2 (Dz.U. z 1993 r., Nr 61, poz. 284 ze zm.) oraz w art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej - wobec czego z mocy prawa nie jest sądem, co doprowadzi do wydania rozstrzygnięć z rażącym naruszeniem prawa, o którym mowa w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. (*pkt 1*) oraz wyznaczenie do rozpoznania kasacji składu orzekającego stanowiącego sąd ustanowiony ustawą, niezawisły i bezstronny, a zatem - w przeciwieństwie do wyznaczonych obecnie - spełniających wymogi określone w art. 19 ust. 1 akapit drugi Traktatu o Unii Europejskiej, art. 47 Karty Praw Podstawowych UE w zw. z art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., zmienionej następnie protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełnionej protokołem nr 2 (Dz.U. z 1993 r., Nr 61, poz. 284 ze zm.) i art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (*pkt 2*).

W uzasadnieniu wniosku powołując się na prawo do sprawiedliwego i publicznego rozpatrzenia sprawy przez niezawisły i bezstronny sąd ustanowiony ustawą, jako prawo podstawowe gwarantowane tak przez Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej, jak i przez Konwencję o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności sporządzoną w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., zmienioną następnie protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełnioną protokołem nr 2 (Dz.U. z 1993 r., Nr 61, poz. 284 ze zm.), uznane przez art. 6 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej za ogólną zasadę - obowiązującego w Polsce jako państwie członkowskim - prawa Unii Europejskiej, wskazał na wadliwość powołania sędziego SN A.B. (sprawozdawcy) na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego, który cyt.: „(...) do legalnej Izby Karnej Sądu Najwyższego przeniesiony został [z Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych – przyp. SN] decyzją osoby jedynie wykonującej funkcję Pierwszego Prezesa SN, a zatem w sposób stanowiący ominięcie wymogów określonych w art. 179 Konstytucji RP”. Akt powołania do Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych SN, która - zdaniem prokuratora - nie spełnia konstytucyjnego i konwencyjnego wymogu sądu niezawisłego, bezstronnego i ustanowionego ustawą, podjęty przez Prezydenta RP wyłącznie w ramach konkursu na stanowiska w tej Izbie, nie obejmuje powołania do każdej innej

Izby SN i tym samym nie wywołuje skutków związanych z takim powołaniem. Powołując się m. in. na uchwałę połączonych Izb Sądu Najwyższego - Izby Cywilnej, Karnej, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 23 stycznia 2020 r, sygn. akt BSA -I-411-1/20 (OSNK 2000 nr 2, poz. 1 i OSNC 2020, nr 4, poz. 34, a także postanowienie SN z 27 marca 2024 r., sygn. akt USK 37/24, LEX nr 3700004 zaznaczył, że udział w przedmiotowej sprawie kasacyjnej sędziego sprawozdawcy A.B., którego cyt. „(...) bytność w Sądzie Najwyższym poprzedziła uchwała KRS ukształtowanej w oparciu o przepisy ustawy z 2017 r., prowadzi w każdym przypadku do sprzeczności składu sądu z przepisami prawa, co w konsekwencji - z uwagi na treść art. 41 § 1 k.p.k. - wskazuje na nienależytą obsadę sądu, o której mowa w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., a więc rażące naruszenie prawa, niweczące postępowanie i jego skutek oraz narażające Skarb Państwa nie tylko na konieczność wypłaty zadośćuczynienia, ale i odszkodowania. Postępowanie takie - zdaniem prokuratora - przeciąga w czasie niepewność strony postępowania co do jej sytuacji prawnej. Z tych powodów wnosząc o wyłączenie (wykluczenie) sędziego SN A.B. (sprawozdawcy) ze składu orzekającego w sprawie kasacyjnej o sygn. akt III KK 422/25, prokurator równocześnie wniósł o zaprzestanie dalszego wyznaczania do rozpoznania kasacji składów orzekających niespełniających wymogów sądu ustanowionego ustawą, bezstronnego i niezależnego, a zatem takich, w skład których wchodziłyby osoby, które w Sądzie Najwyższym znalazły się w następstwie wadliwej procedury przed niespełniającą wymogów konstytucyjnych Krajową Radą Sądownictwa.

W uzasadnieniu powyższego wniosku prokurator przywołał liczne orzeczenia Trybunału Sprawiedliwości UE (w tym w sprawie C-225/22), Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (w tym w sprawach Dolińska-Ficek przeciwko Polsce, Ozimek przeciwko Polsce, Wałęsa przeciwko Polsce) oraz Sądu Najwyższego (w tym w sprawach III PZP 1/25, II KK 82/23, IV KK 571/23 i III KS 87/22). Podniósł, że w jego ocenie sędzia został wadliwie powołany na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego, zaś jego udział w składzie orzekającym spowoduje, że Sąd Najwyższy nie będzie spełniał wymogów sądu ustanowionego ustawą, bezstronnego i niezawisłego. We wniosku zakwestionował uchwałę Krajowej Rady Sądownictwa, stanowiącą podstawę powołania sędziego do pełnienia urzędu, nie

wskazał natomiast żadnych okoliczności, które miałyby wpływać na bezstronność sędziego czy okoliczności świadczących o zmateriałizowaniu się przesłanki skodyfikowanej w art. 40 § 1 pkt 1 k.p.k. (k. 83-85).

Wniosek prokuratora o wyłączenie (wykluczenie) sędziego od udziału w sprawie kasacyjnej o sygn. akt III KK 422/25, nie podlegał zarejestrowaniu w kontrolce rozstrzygnięć incydentalnych („KRI”) ani w repertorium KB i został przekazany sędziemu sprawozdawcy celem podjęcia stosownej decyzji, zgodnie z pkt. 1 zarządzenia Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Karnej z dnia 25 listopada 2025 r. Nr 21/2025 w myśl którego cyt.: „[p]isma prokuratorów, zawierające „wnioski o wyłączenie” (wykluczenie) od rozpoznania sprawy i przekazanie sprawy, mające wyłącznie charakter ustrojowy i złożone z pominięciem trybu przewidzianego w Kodeksie postępowania karnego i ustawie o Sądzie Najwyższym (art. 29 § 5 i n.) przy uwzględnieniu wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 4 marca 2020 r., P 22/19 - nie podlegają zarejestrowaniu w kontrolce rozstrzygnięć incydentalnych ani w repertorium KB, a przekazuje się je sędziemu sprawozdawcy celem podjęcia stosownej decyzji” (zarządzenie, k. 83).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

W pierwszej kolejności należało zbadać, czy złożone przez prokuratora do sprawy pismo jest prawnie dopuszczalnym wnioskiem o wyłączenie w rozumieniu przepisów Kodeksu postępowania karnego, do których to przepisów nawiązuje się w *petitum* wniosku (ale już nie w treści uzasadnienia, co ma zresztą istotne znaczenie z punktu widzenia oceny rzeczywistego charakteru tego wniosku, o czym będzie mowa poniżej). Rzecz w tym, że o charakterze czynności prawnej nie decyduje przecież jej *f o r m a l n e* nazwanie przez autora czy też li tylko *w e r b a l n e* nawiązanie przez niego do określonych przepisów (jednostek redakcyjnych aktu prawnego) w części wstępnej pisma, lecz rzeczywista treść przedsiębranej przez podmiot czynności, oceniana nie tylko z uwzględnieniem nazwy pisma, ale także treści żądania (żądań) i przez pryzmat argumentacji zawartej w uzasadnieniu pisma procesowego (art. 119 § 1 pkt 3 k.p.k.), która zresztą winna stanowić obligatoryjny element procesowej czynności o charakterze postulatycznym inicjowanej przez podmiot fachowy. Jest przy tym oczywiste, że w przypadku

czynności zdziałanej przez podmiot profesjonalny wymogi w zakresie precyzyjnego i zgodnego z zasadami sztuki określenia inicjowanej akcji procesowej należy traktować znacznie bardziej rygorystycznie, niż to jest w przypadku czynności podmiotów niefachowych.

Złożony w niniejszej sprawie wniosek o „wykluczenie/wyłączenie” sędziów oraz „o przekazanie sprawy do rozpoznania składowi orzekającemu stanowiącemu sąd ustanowiony ustawą, niezawisły i bezstronny” jest niedopuszczalny z mocy ustawy, co musiało skutkować pozostawieniem go bez rozpoznania.

Wątpliwość co do bezstronności sędziego, jego ustanowienia mocą ustawy czy też niezawisłości nie może być wywodzona z samych kwestii ustrojowych związanych z jego powołaniem i to niezależnie od tego w jakim okresie i z jakimi ułomnościami w procedurze nominacyjnej doszło do tego powołania (por m. in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 21 czerwca 2023 r., IV KK 460/19; z 31 października 2023 r., V KK 358/23). Zarzuty mające uzasadniać wyłączenie sędziego, nie mogą mieć bowiem charakteru abstrakcyjnego i odnosić się do całych grup powołanych sędziów ani też do wszystkich spraw rozpoznawanych przez tych sędziów (postanowienie SN z 10 sierpnia 2023 r., V KK 162/22). W regulacji z art. 41 § 1 k.p.k. chodzi bowiem o okoliczności natury faktycznej, względnie zdarzenia procesowe, które mogłyby uzasadniać wątpliwości co do obiektywnego rozstrzygnięcia sprawy przez konkretnego sędziego. Do okoliczności takich nie należą natomiast rozwiązania legislacyjne dotyczące ustroju sądownictwa (postanowienia SN: z 22 listopada 2023 r., II KK 7/23, i z 23 grudnia 2025 r., V KB 152/25).

Zatem procedowanie w trybie art. 41 § 1 k.p.k. w sytuacji, gdy z treści wniosku o wyłączenie sędziego wynika, że kontestuje się w nim wyłącznie zagadnienia o charakterze ustrojowym jest niedopuszczalne. Tak właśnie jest w niniejszej sprawie. Podstawę wniosku stanowią bowiem wyłącznie okoliczności dotyczące powołania sędziego, *de facto* związane tylko z organem o to wnioskującym (Krajową Radą Sądownictwa działającą w składzie ukształtowanym zgodnie z ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r.).

Niedopuszczalność badania okoliczności powołania sędziego w trybie art. 41 § 1 k.p.k. wynika również z wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 4 marca 2020 r.,

sygn. P 22/19 (Dz.U. z 2020 r., poz. 413), w którym uznano, iż art. 41 § 1 w zw. z art. 42 § 1 k.p.k., w zakresie, w jakim dopuszcza rozpoznanie wniosku o wyłączenie sędziego z powodu wadliwości powołania sędziego przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, w skład której wchodzi sędziowie wybrani na podstawie art. 9a ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa, jest niezgodny z art. 179 w związku z art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Powołanie się przez autora wniosku w jego *petitum* na przepisy ustawy postępowania karnego dotyczące instytucji wyłączenia sędziego (obok zasadniczej i rzeczywistej podstawy tego wniosku, tj. wymienionych w pierwszej kolejności przepisów art. 3 § 1 pkt 1 i 3 oraz art. 5 ustawy z dnia 28 stycznia 2018 r. – Prawo o prokuraturze; Dz.U. poz. 390 ze zm.) ma całkowicie instrumentalny charakter i nie zmienia rzeczywistego charakteru tej czynności prawnej. Stanowi jedynie próbę nadania czynności nieprzewidzianej przez obowiązujące przepisy prawa procesowego pozorów czynności prawnie dopuszczalnej w rozumieniu regulacji kodeksowej (Kodeksu postępowania karnego).

Świadczy o tym dobitnie przegląd i analiza treści wszystkich składanych przez Prokuraturę poprzednio (listopad 2025 r.) w Sądzie Najwyższym (Izba Karna) wniosków domagających się — wówczas — "przekazania sprawy do rozpoznania innemu składowi orzekającemu" (istota wniosków — wynikająca z intytulacji pism Prokuratury, w której wskazano, że są to wnioski o przekazanie sprawy innemu sądowi, a nie o wyłączenie sędziego) i postulujących (*petitum*) bądź to "wyłączenie sędziego" (por. m. in. wnioski składane do spraw o sygnaturach: I KO 53/25, I KS 35/25, I KZ 57/25, II KB 31/25, II KB 89/25, II KK 329/25, III KB 87/25, III KK 294/25, III KK 549/25, IV KO 116/25, V KB 101/25, V KB 139/25, V KK 138/25, V KK 40/25 i V KS 44/25), bądź też — jak to ujmowano w innych tego typu wnioskach — "wyłączenie/wykluczenie sędziego" (por. m. in. wnioski w sprawach o sygnaturach: I KK 145/25, I KK 232/25, I KK 339/25, I KK 334/25, I KK 339/25, I KK 344/25, I KK 348/25, I KK 447/25, III KK 459/25, V KK 471/25, V KS 31/25, V KZ 50/25).

Wnioski te i ich uzasadnienia były w istocie analogiczne — w swej treści — do obecnego wniosku prokuratora (o odmiennej jednak, jak już powiedziano, intytucji). Aktualnie, mimo identycznej w swej istocie treści uzasadnienia wniosku i zaprezentowanej w niej argumentacji, świadczącej dobitnie o tożsamym charakterze przedsiębranej czynności, jest to pismo (od strony czysto formalnej) zatytułowane jako "wniosek o wyłączenie" z powołaniem się także na przepisy ustawy postępowania karnego (art. 40 § 1 pkt 1 k.p.k., art. 41 § 1 k.p.k.), a nie (jak to było w przypadku powołanych wyżej wniosków prokuratora z listopada 2025 r.) — wniosek o "przekazanie sprawy do rozpoznania innemu składowi orzekającemu" oparty wyłącznie na przepisach Prawa o prokuraturze.

Tymczasem w osnowie *petitum* przywołanych wyżej analogicznych wniosków składanych do postępowań zawisłych w Izbie Karnej Sądu Najwyższego i datowanych na listopad 2025 r. brak było powołania się na przepisy Kodeksu postępowania karnego o wyłączeniu sędziego jako podstawę żądania "wyłączenia/wykluczenia" sędziów Sądu Najwyższego. Mimo co od zasady analogicznych albo wręcz niemalże identycznych w swej treści uzasadnień tych wniosków i obecnego wniosku powoływano się wówczas w ich podstawie wyłącznie na przepisy Prawa o prokuraturze (art. 3 § 1 pkt 1, 2 i 3 oraz art. 5) jako podstawę ich składania.

Niepodobna oczywiście przyjąć, że autor prawie 30 wniosków o "przekazanie sprawy do rozpoznania innemu składowi orzekającemu" skierowanych do Izby Karnej Sądu Najwyższego i złożonych w listopadzie 2025 r. (podmiot profesjonalny, wykwalifikowany uczestnik obrotu prawnego) opartych wyłącznie na wskazanych przepisach Prawa o prokuraturze po miesiącu nagle zmienia zapatrywanie co do istoty kategorycznie ujmowanej przezeń czynności procesowej i przyjmuje, że analogicznie uzasadniany wniosek nie jest już obecnie żądaniem przekazania sprawy do rozpoznania innemu składowi orzekającemu, lecz — na skutek dodania doń (do podstawy prawnej) dwóch przepisów Kodeksu postępowania karnego i zmianie jego nazwy — ulega transformacji i przekształca się w procesowy wniosek o wyłączenie sędziego, mimo analogicznego uzasadnienia i analogicznych żądań jak w kilkudziesięciu wcześniejszych wnioskach złożonych ledwie miesiąc wcześniej.

Podsumowując należy zatem powiedzieć, że:

1. *Primo*: przepisy Prawa o prokuraturze nie przewidują ani trybu postępowania wskazanego we wniosku prokuratora (postępowanie zmierzające do "wykluczenia sędziego"), ani postulowanej przez niego decyzji, która miałaby zapaść po "wykluczeniu sędziego" ("przekazanie sprawy innemu sądowi"). To tłumaczy, dlaczego obecnie (na tle kształtu prawie 30 analogicznych wniosków złożonych w listopadzie 2025 r. przez prokuratora) konieczna stała się zmiana nazwy wniosku oraz kosmetyczne "uzupełnienie" rzeczywistej podstawy prawnej składanego wniosku o przepisy Kodeksu postępowania karnego normujące wyłączenie sędziego wyłącznie pozornie mające z nim związek (o czym jednoznacznie przekonuje treść uzasadnienia wniosku, analogicznego z uzasadnieniami wniosków o "przekazanie sprawy innemu sądowi" składanych przez tego samego autora w listopadzie 2025 r.). W uzasadnieniu złożonego wniosku nie artykułuje się bowiem jakichkolwiek skonkretyzowanych (zindywidualizowanych) okoliczności wskazujących na istnienie wątpliwości co do bezstronności konkretnego sędziego czy ani nie wskazuje na istnienie skonkretyzowanych okoliczności świadczących o wystąpieniu przesłanki, o której mowa w art. 40 § 1 pkt 1 k.p.k., poprzestając na nawiązaniu do i kontestowaniu wyłącznie okoliczności o charakterze abstrakcyjnym (ustrojowym).
2. *Secundo*: obecny zabieg, polegający na czysto formalnym inkorporowaniu przez prokuratora składającego wniosek do treści jego petitum kodeksowych przepisów normujących instytucję wyłączenia sędziego (i zmianie jego nazwy) ma — w swojej istocie — na celu jedynie próbę obejścia instytucji obowiązującego prawa oraz zakamufłowanie rzeczywistej treści przedsiębranej czynności, dla której brak jest jakichkolwiek podstaw prawnych, bowiem ma ona wyłącznie charakter ustrojowy i została w istocie złożona z pominięciem trybu przewidzianego w Kodeksie postępowania karnego.

Decyzja o pozostawieniu bez rozpoznania wniosku o „wyłączenie/wykluczenie” sędziów i „o przekazanie sprawy do rozpoznania składowi orzekającemu stanowiącemu sąd ustanowiony ustawą, niezawisły

i bezstronny” zapada w formie postanowienia, które może zostać wydane również z udziałem sędziego, którego dotyczy wniosek. Jak bowiem przyjmuje najwyższy organ władzy sądowniczej (wyrok z 15 listopada 2013 r., sygn. III KK 227/13), cyt.: "wynikający z art. 42 § 3 k.p.k. obowiązek powstrzymania się sędziego od udziału w sprawie ma swoje uzasadnienie tylko wtedy, gdy wniosek o jego wyłączenie w ogóle podlega rozpoznaniu. Natomiast, gdy zachodzi podstawa do pozostawienia wniosku bez rozpoznania, nie ma żadnych podstaw do przyjęcia, iż sędzia, którego ten wniosek dotyczy, nie może brać udziału w wydaniu takiego orzeczenia. [W] składzie sądu orzekającego o pozostawieniu bez rozpoznania wniosku o wyłączenie sędziego w trybie art. 41 § 2 k.p.k. może brać udział sędzia, którego wniosek taki dotyczy" (zob. także postanowienie Sądu Najwyższego z 21 lipca 2011 r., I KZP 6/11, OSNKW 2011, nr 8, poz. 66 z glosą D. Wysockiego, OSP 2012, z. 3, s. 207-209 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z 14 stycznia 2026 r., sygn. II KB 118/25; por. również: J. Kosonoga w: *Kodeks postępowania karnego. Tom I. Komentarz do art. 1-166*, red. R.A. Stefański, S. Zabłocki, Lex 2017, art. 41, teza 73-74; M. Rogacka-Rzewnicka w: *Kodeks postępowania karnego. Komentarz do wybranych przepisów*, red. D. Szumiło-Kulczycka, Lex 2022, art. 41, teza 3; H. Paluszkiewicz w: *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, red. K. Dudka, wyd. 3, Warszawa 2023, art. 41, teza 11; D. Świecki w: *Kodeks postępowania karnego. Tom I. Komentarz aktualizowany*, red. D. Świecki, Lex 2025, art. 41, teza 18-19; W. Jasiński w: *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, red. J. Skorupka, wyd. 7, Legalis 2026, art. 41, Nb 20 wraz z powołaną dalszą literaturą).

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy pozostawił wniosek prokuratora bez rozpoznania.

[WB]

[a.ł]

